

MEMO: Hädaolukorra seaduse muudatused

Kellele: SiM- ELVL töörühm

Kellelt: Priit Laaniste

Koostatud: 29.10.2024

Taust

Siseministerium saadab kooskõlastusele hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu eesmärk on elanikkonnakaitse edendamine ja ühiskonna kriisivalmiduse tõstmine. Eelnõuga:

- reguleeritakse viivitamatu ohuteate edastamine, riikliku ohuteavituse süsteem EE-ALARM, sellega liituma kohustatud isikud ning Päästeameti ja Häirekeskuse rollid selles;
- kehtestatakse varjendi ja varjumiskoha rajamise, samuti varjumisplaani koostamise nõuded ning Päästeameti roll varjumise korraldamises;
- sätestatakse avaliku sektori asutuse ja elutähtsa teenuse osutaja töötajale kohustus läbida elanikkonnakaitse koolitus ning Päästeameti järelevalve roll selles.
- Eelnõu eesmärkide elluviimiseks muudetakse Hädaolukorra seadust ja veel 5 seadust (asjaõigusseadus, atmosfääriõhu kaitse seadus, ehitusseadustik, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus ja elektroonilise side seadus).

1. Viivitamatu ohuteate edastamine

Eelnõuga luuakse õiguslik aluse, et võtta kasutusele sireenid ning ühendada juba olemasolevad ja arendatavad ohuteate edastamise viisid ühte süsteemi ehk EE-ALARM-i selleks, et saaksime kriisiolukorrast ohustatud inimestele edastada käitumisjuhised võimalikult kiirelt. Päästeametile antakse ohuteavituse valdkonna koordineeriva asutuse roll.

Seadusega pannakse paika viivitamatu ohuteate edastamise korraldus ning kirjeldatakse ära Päästeameti, Häirekeskuse ja ohuteate edastamist vajavate asutuste ning edastamiskohustusega isikute rollid. Päästeamet saab õiguse kohustada meediateenuse osutajat, elektroonilise side ettevõtjat (sh multipleksimisteenuse osutajat), avalikus ruumis paikneva elektroonilise teadetetahvli ning riikliku mobiilirakenduse valdajat ja nende lepingupartnerit liituma riiklikku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM-iga.

Päästeametil on ohuteate edastamiseks valmistumisel koordineeriv roll ja Häirekeskuse ülesanne on vahendada viivitamatu ohuteate EE-ALARM-i kaudu asutustele (*vt eelmine punkt*), kellel on edaspidi kohustus seda kuvada.

Pannakse paika isikute ring, kellel on õigus viivitamatu ohuteate edastamiseks kasutada EE-ALARM-i (Päästeamet, Kaitsevägi, Kaitsepolitseiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaamet, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht ning kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal peaminister).

Eelnõuga luuakse seaduslik alus riiklikule sireenivõrgustikule. Kehtestatakse määrus, mis sätestab viivitamatu ohuteate edastamise tingimused ja korra, samuti sireeniseadmele esitatavad nõuded, nendega kaetavad alad ning haldamise ja testimise tingimused ja korra.

2. Varjumine

Eelnõuga kehtestatakse varjendi rajamise, varjumiskoha kohandamise ja varjumisplaani koostamise nõue. Seadusega pannakse paika varjumise korraldus ja Päästeameti rolli selles.

Varjumine on kõrgendatud vahetu ohu korral ohustatud alal viibiva isiku ajutine ümberpaiknemine sobivasse ruumi või ehitisse või seal püsimine isiku elu ja tervise kaitseks. Varjend on ehitis või selle osa, mis on ehitatud varjumiseks ning mille konstruktsioon vastab kehtestatud nõuetele ja mis kaitseb inimest plahvatuse ja sellega kaasneva lööklaine, laialipaiskuva eseme ning saastunud välisõhu eest.

Varjumiskoht on ehitis või selle osa, mis on kohandatud varjumiseks ning mille konstruktsioon kaitseb inimest vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest.

Varjendid ja varjumiskohad jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks. Avalik varjend ja avalik varjumiskoht on avalikus kohas igatüüpe ette nähtud koht varjumiseks. Mitteavalik varjend ja mitteavalik varjumiskoht on ette nähtud eelkõige konkreetse ehitise kasutajale.

Varjendi rajab hoone omanik hoonesse või selle vahetus läheduses ehitisse. Mitme lähestikku asuva hoone kohta võib rajada ühe varjendi, mis peab olema valmis esimese hoone kasutusel võtmise ajaks.

Varjumiskoha loomise eelduseks on varjumiskoha rajamise võimaluse hindamine ning vastava võimaluse olemasolul tuleb kohandada hoonesse miinimumnõuetele vastav varjumiskoht. Varjumiskoha kohandamise korraldab ehitise valdaja. Kui ehitist kasutab mitu valdajat, korraldab varjumiskoha kohandamise ehitise omanik.

Mitteavalik varjend ja varjumiskoht tehakse:

- Üle 1200 m² kortermajad, lasteaiad, koolid, büroohooned jms
- Üle 1500 m² tööstushooned
- Avalik varjend
  - Üle 10 000 m² hoone, mis on avatud külastamiseks rahvahulkadele (kaubanduskeskus, spordihall, muuseum jne)

Varjendi nõue jõustub 1.sept 2025.a.

Päästeamet saab eelnõu kohaselt ülesande teostada järelevalvet varjendi ja varjumiskohtade osas.

3. Elanikkonnakaitse koolitus

Elanikkonnakaitse koolituse eesmärk on suurendada inimese valmisolekut kriisis iseseisvalt toime tulla. Inimese kriisis iseseisev hakkamasaamine ja kodune valmisolek on eelduseks, et teenistuja saab asuma täita oma tööalast kriisirolli.

Elanikkonnakaitse koolituse läbimise kohustus pannakse avalikule sektorile (sh KOV) ja elutähtsat teenust osutavatele ettevõtetele.

Avaliku sektori asutus korraldab oma teenistujatele elanikkonnakaitse koolituse läbimise kord kahe aasta jooksul.

Elanikkonnakaitse koolituse saab läbida veebikoolitusena, vastav koolitus on Digiriigi Akadeemia kaudu juba kättesaadav.